

Consilia Seu Responsa Juris

Schmalzgrueber, Franz

Augusta Vindelicorum & Ratisbonae, MDCCXL

Cons. XXXIV. Matrimonii. consilium datur domino Territorii, & Parocho, quid agendum circa Matrimonium, quod inire cupiunt illi, qui, si famaæ credentur, laborant impedimento Affinitatis ex Copula ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72287](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72287)

CONSILIUM XXXIV.

In Causa intenti Matrimonii cum deflorata, cum cujus Matre deflorans impudicè vixisse dicitur.

SUMMARIUM.

1. 2. Facti Species & dubia inde mota.
3. Ob solum suspectum consortium cum Matre, non potest sine ulteriori causa examine impediri Matrimonium cum filia.
4. Nisi adsint circumstantia ordinariè conjuncta cum adulterio.
5. 6. Enumerantur Præsumptiones commissi adulterii.
7. Quæ tamen sufficientes non sunt, ut præsumatur affinitas cum proximè conjunctis personis.
8. In dubio expeditum medium est Juramentum purgatorium.
9. Cujus delatio tamen in præsentis casu ob manifestum periculum perjurii non est consultata: sed potius adhibenda paterna admonitio Parochi.
10. Res demum deferenda ad Ordinarium pro judiciali absolutione, vel dispensatione.
11. 12. Unde dispensatio petenda sit, desumendum ex ratione dubii.
13. Pendet inde etiam legitimitas Proles per subsequens Matrimonium obtinenda, si à parentibus ad contrahendum habilibus nascatur.
14. 15. Continuatio ejusdem Consilii, & nova Quæstiones.
16. Ad contrahendum sufficit Dispensatio Pœnitentiaria, si Impedimentum in foro externo probari non possit.
17. Ad tollendum scandalum deferri potest Juramentum purgatorium.
18. Facultas illud imponendi quomodo à Parocho petenda?

FACTI SPECIES.

I.

Ullia non tantum coram Judice Sæculari loci, sed etiam passim coram omnibus fatetur, se fuisse imprægnatam à Titio, nunc ab aliquot annis viduo, neque hic negat fornicationis delictum, cum eà à se commissum. Vult iste nunc cum ea contrahere Matrimonium, ut hoc modo proles, ex eo suscepta, legitimetur. Petit proinde, ut Statuta Localia volunt, consensum à Domino Territoriali loci, sed hic difficultatem in consensu hoc dando non immeritò habet; nam, durante adhuc Matrimonio cum defuncta sua Uxore, valde suspectus fuit de prohibito consortio cum Sempronia, Caij vicini sui conjuge, Tullia Matre. Et percipit nunc primum rumor, quòd ob suspectum hoc cum Sempronia consortium inter ipsum, & defunctam suam Uxorem multa, & gravia sæpius sint exorta diffidia. Ipsi etiam Liberi post mortem Matris sæpius hoc Patri suo objecerunt; imò unus ex his filius triginta annorum nuper admodum minitatus fuit Sempronia, se illam occisurum sclopeto, nisi continuatum adhuc cum Patre suo etiam post Matris mortem suspectum consortium ipsa vitaret: ut adeò valde dubium sit, an non Titius, stante Matrimonio cum Uxore sua defuncta, cum Sempronia se polluerit adulterio, & sic cum Tullia hujus filia contraxerit Impedimentum Affinitatis, ne possit eandem ducere.

Quæstiones Discutiendæ.

QUÆRITUR proinde 1. An non obstante communi fama de suspecto cum Sempronia consortio, cum nondum res in Judicium deducta, aut ita probata sit, ut adulterium, à Titio cum eadem Sempronia commissum, præsumi possit, à Territorii Domino, salvâ conscientia, eidem Titio, ejusque complici Tullia dari consensus ad Matrimonium inter se contrahendum absque ulteriori causæ disquisitione valeat?

2. Casu quo consensus hic vel denegandus, vel suspendendus sit saltem, quid in hac Facti Specie à Domino Territoriali per subordinatum sibi ministerium faciendum ad tutam servandam conscientiam, tollendum scandalum, & impediendum ulterius periculum incestus cum Tullia, si Titius Matrem Tullia cognovisset, & suspectum consortium, negato consensu ad Matrimonium, cum illa contrahendum, cum eadem continuaret?

3. An, si inquisitione in famam Titii facta, neque plena, neque semiplena obtineretur probatio de Copula ab ipso habita cum Sempronia, & ambo peristerent in negatione istius, ex hoc solo, quòd idem Titius cum Uxore sua defuncta sæpè gravia haberit diffidia, constaretque hæc diffidia ex suspitione adulterini consortii cum Sempronia fuisse orta, possit partibus, & cuiusnam ex illis, absque periculo perjurii ex officio deferri Juramentum Purgatorium?

4. Utrum,

4. Utrum, si deficiat plena probatio de adulterio inter Titium, & Semproniam commisso, aut deposito ab alterutra parte Juramento Purgatorio, Dominus Territorii in favorem prolis, & Matrimonii, Titio, & Tullia ad illud contrahendum possit dare consensum suum?

AD QUESTIONEM 1. Judico dicendum, ex hoc solo, quod Titius consueverit, durante Matrimonio cum defuncta sua Uxore, suspectum habere consortium cum Sempronia, atque de ista sit publicè diffamatus, sine ulteriori Causæ examine, non posse Titio negari consensum ad contrahendum cum Tullia, Sempronix filia. Nam si negari consensus hic posset, tunc ideo, quia ex dicto suspecto consortio præsumeretur adulterium, cum Sempronia commissum à Titio, & ex hoc ortum impedimentum Affinitatis cum Tullia Sempronix filia. Atqui sola fama, ex suspecto consortio orta, ad concludendum delictum adulterii nequaquam se sola sufficit; potuit enim consortium hoc consistere in amatoriis colloquiis, osculis, tactibus, vel etiam in copula imperfecta, ex qua licet admissa fuisset, concludi Contractus Affinitatis non potest, quippe quæ ut contrahatur, opus est, ut Copula sit perfecta, immisso scilicet, & recepto femine, saltem virili, in vas naturale femine, ut cum S. Thom. S. Bonavent. S. Antonin. Abb. Alex. de Nevo, Sylv. & aliis ex communi docent Navarr. Man. c. 22. n. 42. Henriq. lib. 12. de Matrim. c. 16. n. 2. Sanch. lib. 7. de Matr. D. 64. n. 8. Coninck D. 32. num. 46. Palao tract. 28. D. 4. p. 8. num. 2. & 3. Bosco de Imped. Matrim. D. 12. Sect. 6. concl. 1. Barbof. in c. Fratervitanti. 7. n. 2. de eo, qui cognovit. Gonzal. ibid. n. 2. & 7. Et sumitur ex Can. extraordinaria. 11. caus. 35. q. 3.

Ratio est, quia ad Affinitatem contrahendam requiritur talis copula, per quam vir, & mulier sunt una caro. Atqui non sunt una caro, nisi per copulam perfectam, & sufficientem ad generationem prolis, qualis est sola illa, in qua semen virile recipitur in vas femineum, ut constat ex

C. lex Divina. 18. caus. 27. q. 2.

Proinde, licet constaret in Casu substrato, quod Titius cum Sempronia habuerit Copulam imperfectam, non tamen per hoc ille impediretur à Matrimonio validè contrahendo cum hujus filia. Idem dici debet, etiamsi habita fuisset copula Sodomitica in vase præpostero contra naturam: & multò magis, si facta esset cum illa pollutio extra vas debitum; quia ex his generatio prolis ex natura sua sequi non potest. Antequam ergo procedatur ad negandum consensum pro Matrimonio cum Tullia contrahenda, præter famam, quæ habetur palam de illicito Titii cum hujus Matre consortio, disquirendum erit, an non haberi possint indicia, &

R. P. Schmalzgrueber Consil. Tom. 1.

Præsumptiones ex parte Titii, & Sempronix, ex quibus concludi possit intercessisse inter illos delictum adulterii; nam si adsint Præsumptiones violentæ, & vehementissimè urgentes, ex actibus, indiciis, & circumstantiis delicto proximis, & cum eo ordinariè conjunctis ortæ, ad probationem adulterii illæ sufficient, prout sumitur ex

C. maritis. 4. de Adulter. & Scupr.

ibi: *Maritis etiam ex suspitione uxores accusare permissum est*, intellige, non qualicumque, sed hæctenus descripta. Ratio est, quia, cum hoc delictum plerumque in locis secretis, & arbitris, qui de eo testificari possint, remotis, perpetratur, probatio hujus extracatum, quo constat, Maritum ultra annum fuisse absentem, vel impotentem ad coitum, haberi non potest, nisi ex Præsumptionibus vehementibus, seu indiciis cum hoc delicto ordinariè conjunctis. Debent ergo Præsumptiones istæ sufficere, & requiruntur, ut concludi possit, hoc crimen fuisse commissum; nam tunc jam habetur moralis certitudo perpetrati criminis, talisque, qualis, spectatà ejus qualitate, moraliter haberi potest: consequenter nullum morale periculum est, ne innocens condemnetur: quod tamen foret, si Præsumptio minor sufficeret.

Sylv. V. Adulterium. n. 9. Berojus in Rubr. de Judic. n. 20. in fin. Menoch. lib. 1. de Præsumpt. q. 58. n. 3. Mascard. de Probat. concl. 57. n. 6. Sanch. lib. 10. de Matrim. D. 12. num. 40. & 41. Haunold. tom. 6. de J. & J. tract. 2. num. 117.

Ex quo sequitur, ex sola fama de suspecto Titii cum Sempronia habito consortio, sine ulteriori Causæ disquisitione, non posse huic à Domino Territoriali negari consensum ad contrahendum cum Tullia, Sempronix filia, Matrimonium. Et hinc

AD QUESTIONEM 2. Suspendendus interea est consensus in Contractum Matrimonii ineundum, donec ex Inquisitione de fama Titii (quam Dominus Territorii Laicus, non quidem super Impedimento Matrimoniali, quippe quæ Causa præcisè ad forum Ecclesiasticum spectat, sed super Crimine Adulterii, quod mixti est fori, liberè, & licitè facere potest) resciaur, quibus indiciis fama hæc innitatur. Nam duplicis generis Præsumptiones Adulterii commissi à DD. afferuntur. Primi generis Præsumptiones sunt. 1. *Si solus cum sola, nudus cum nuda in eodem lecto jacere visus sit multis locis secretis, & latebris ad hoc commodis, & horis electis,*

Prout c. literis. 12. de Præsumpt. habetur.

2. Si acculati de adulterio, ut crimini derogarent fidem, obtenderunt consanguinitatem, & nihilominus, conjuge mortuo, iniérunt inter se Matrimonium.

L. siqui. 34. C. ad Leg. Jul. de Adulter.

Et 3. Si is, qui de crimine adulterii suspec-

L I

ctus

3. Resolvitur
Questio 1.

5.
Resolvitur
Questio 2.

4.

ctus est, propterea à marito ter in scriptis, & testibus præsentibus monitus est, ut à colloquio, & conversatione cum Uxore sua abstineat, & nihilominus, hac denuntiatione insuper habitâ, in loco suspecto, & ad adulterium idoneo cum ea conversari non desinit.

Auth. si quis ei. C. ad Leg. Jul. cit.

Præsumptiones istæ non tantum operantur, ut iis habitis, & legitime probatis, procedi possit ad Divortium, & amissionem Dotis, sed etiam ut infligi possit pœna criminalis adulterii, ordinaria quidem in duobus posterioribus casibus, extra ordinem saltem in primo, ut bene advertit

Menoch. lib. 5. Præsumpt. 41. n. 8. 12. & 15.

6.

Secundi generis sunt. 1. Si mulier à marito discedat, & viro de incontinentia suspecto, aut diffamato adhæreat, eique cohabitent. 2. Si ea, invito, aut inscio marito, clam accedat, & pernoctet in domo Viri suspecti. 3. Si absente, aut ignorante Marito, ab ejusmodi Viris, aut juvenibus clam, & noctu frequentetur. 4. Si inhonestam cum aliquo consuetudinem jactet, aut literæ amatoræ, ejusmodi consuetudinem confitentes, fuerint repertæ. 5. Si vir, & mulier inventantur soli in loco abdito se mutuo osculantes, & amplexantes. 6. Si xenia, & munera sibi invicem miserint &c. Ex his, & similibus actibus licet magna adulterii fiat Præsumptio, nisi tamen alia concurrant adminicula, Crimen hoc ad pœnam ordinariam infligendam non satis probant. Unde relinquendum erit prudentis Judicis arbitrio examinare, quam vim probandi in casibus particularibus quævis ex prædictis Præsumptionibus habeat.

Wesembec. ad ff. tit. ad Leg. Jul. cit. n. 17. Brunnem. ad Auth. cit. n. 3. & alii.

7.

In præsentem Casu, quia non agitur de pœna adulterii infligenda, sed de impediendo Matrimonio inter Titium, & Tulliam ob suspicionem adulterii, cum hujus Matre Sempronia commissi, & exsurgentis inde Impedimenti Affinitatis inter eundem Titium, & Tulliam; Affinitatis impedimentum autem, juxta dicta Num. 3. solum oriatur ex Copula carnali, eaque perfectâ, cujus probatio concludens non habetur ex dictis indiciis, quippe quæ dari possunt etiam sine habitâ perfectâ Copulâ, ad impediendum Matrimonium inter Titium, & Tulliam ex Præsumptione Affinitatis, cum eadem Tullia per Matris adulterium contractæ, indicia ista non sufficiunt; nam Affinitas ex vera, non præsumptiva Copulâ contrahitur. Quare, ut Dominus Territorii negatione consensus sui Matrimonium inter illos impedire possit, majores de Copula verè habitâ, & eâ quidem perfectâ probationes conquiri debent. Quia verò talis probatio, cum ad hujusmodi delicta non admittatur testis, sed

inter solos complices committi soleant, vix unquam haberi potest, hinc

AD QUÆSTIONEM 3. Deficiente plenâ, vel semiplenâ probatione de Copula à Titio habitâ cum Semproniâ, expeditum medium ad solutionem dubii, an Dominus Territorii, spectatis circumstantiis præsentis Casus consensum ad Matrimonii Contractum dare possit, foret, si vel Titio, vel Semproniæ judicialiter deferretur Juramentum Purgatorium; nam hoc si deponant, jurentque, se Copulam carnalem inter se non habuisse, tolleretur hujus suspicio, & jam non superesset amplius ratio negandi consensum, quippe cum hic depositi Juramenti Purgatorii sit effectus, ut is, qui se purgavit, declaretur vir boni Testimonii.

Cap. ex tuarum. 8. de Purgat. Canon.

Atque ita tollatur Infamia, & redintegretur honor, atque existimatio apud homines, præsertim, si vitam bonis moribus adornet, sicque ab eo omnis suspicio ex proborum, & honestorum hominum mentibus deleatur.

C. inter. 10. eodem.

Contrâ verò, si Juramentum Purgatorium, sibi delatum deponere recusaverint, meritò ipsis negabitur petitus consensus; nam hoc Juramentum præstare renuens pro convicto habetur, prout sumitur ex

C. cum P. 7. §. deficientem. dist. tit.

Et ratio est, quia tum Præsumptio verisimilis, orta ex infamia, transit in violentam, ita, ut ex hac ad condemnationem aliquando procedi possit.

Sed quia in Casu substrato agitur de crimine adulterii, quod si constaret commissum fuisse inter Titium, & Semproniâ, ex parte Semproniæ inter hanc, & hujus Maritum oritura satis certè essent magna diffidia, & fortè ab hoc peteretur etiam Divortium, Titius autem frustraretur desideratis Nuptiis cum Tullia, & impedito ejus cum hac Matrimonio, proles, ex ea suscepta, maneret illegitima, hinc, si deferretur ipsis Purgatorium Juramentum, præsens periculum foret, ne Sempronia timore diffidorum cum Marito suo, & Divortii fortè ab eo petendi, Titius autem amore Nuptiarum, cum hujus filia intenteretur, ac prolis ex ea susceptæ dederent. Judico ergo, consultis factum iri, si Examen hujus rei Parocho illorum proprio committatur, qui paternè eosdem moneat, ostensâ etiam gravitate peccati, quod committerent, si post commissum inter ipsos Adulterium consummatum, & contractam ex hoc Affinitatem Titius absque dispensatione cum Tullia contraheret Matrimonium, quippe quod ob ejusdem Affinitatis Impedimentum esset, & maneret irritum, sicque ipsos eo contracto, fore in statu perpetuo damnationis æternæ: posse autem eosdem juvari, si sibi, Parocho suo Titius, & Sempronia veritatem faterentur, tunc enim se procuraturum dispensationem, ut sublato hoc impedimento, idem Titius

licité, & validè contrahere Matrimonium cum Tullia possit, sicque prolem, ex hac susceptam, aut fore legitimam, aut saltem, ob defectum legitimæ probationis Impedimenti, habendam pro tali.

IO. Resolvitur
Quæstio 4. AD QUÆSTIONEM 4. Si Titius commissum à se cum Sempronia adulterium Parocho, sic eum monenti, fateatur, & velit dispensari secum in Impedimento Affinitatis per illud contractæ ad Matrimonium contrahendum cum Tullia, officium Parochi erit, ut interea celebrationem Matrimonii Sponsis interdicat.

C. fin. in princ. §. cum autem, & §. fin. de clandest. Desponsat.

Cognitionem autem de Impedimento relinquere debet Ordinario, ad quem proinde illud deferre debet, ut rectè notat

Gutier. de Matr. c. 60. n. 2. Sanch. lib. 3. D. 15. n. 3. Conink D. 27. de Sacram. n. 66. Palao tract. 28. D. 2. p. 13. §. 7. n. 2. & 3. cum aliis, & sumitur ex *c. fin. §. cum autem. cit.*

ubi Pontifex utitur verbo *confiterit*, quod Judicalem potestatem importat.

C. exhibitæ. 19. de Judic.

Parochus autem Judiciali potestate caret: & hinc in cognitionem Impedimenti ingerere sese nullatenus potest. Idem, & fortius fieri debet, si Complices negent, & post monitionem à Parocho factam perseverent negare Copulam inter se habitam; cum enim publicè diffamati sint de habitu adulterino consortio, si absque disquisitione Judiciali causæ permitteretur Titius celebrare Matrimonium cum Tullia, scandalum inter populum, cui fama Titii mala innotuit, oriretur, quod proinde tolli debet vel absolute Judiciali, si inveniatur Titius copulam cum Sempronia non habuisse, vel si habuit, Dispensatione.

II. Dispensandi potestas autem, secluso speciali Privilegio, non ad Episcopum, sed ad Sedem Apostolicam pertinebit. Ubi tamen cum

Sanch. lib. 8. de Matr. D. 6. num. 18. Gutier. de Matr. c. 132. n. 5. Perez D. 44. sect. 7. n. 2. Bosco de Matrim. D. 12. sect. 13. n. 113. & seq.

est distinguendum, an Impedimentum ex confessione Complicum, vel aliunde sit certum, an verò dubium. Si enim certum sit Impedimentum, pro hujus Dispensatione, nisi Ordinarius speciale quoad hoc Privilegium habeat, absque omni dubio recurri ad Sedem Apostolicam debet. Si verò dubium, spectanda est ratio dubii; nam si res omnino sit dubia, Episcopus ad excludendum scandalum declarare poterit, quòd Dispensatione non sit opus, vel etiam dispensare ad cautelam; quæ tamen Dispensatio non est vera Dispensatio: consequenter casu, quo post contractum ita Matrimonium, appareat Impedimentum dirimens, pro Dispensatione ad Sedem Apostolicam adhuc

R. P. Schmalzgrueber Consil. Tom. 1.

recurrendum erit. Si verò Impedimentum non sit omnino dubium, sed Præsumptio pro eo urgeat, prout fieret, si constaret de coitu, dubitaretur autem, an semen emissum, aut vase receptum, consequenter cum Sempronia filia, Tullia, quam Titius ducere intendit, contracta Affinitas sit, non proderit Dispensatio Episcopi, sed eam petere, & impetrare à Sede Apostolica oportebit. Ratio est, quia in dubio prævalet Præsumptio, desumpta ex iis, quæ communiter contingunt. Atqui communiter contingit, quòd in coitu cum fœmina semen effundatur, & vase recipiatur. Igitur Præsumptio ista prævalet; & consequenter præsumetur contracta Affinitas cum Tullia. Estque hoc teste

Perez n. 2. cit. in fin.

ita verum, ut probato coitu, illi, qui semen effusum, aut vase receptum negat, in foro externo fides non adhibeatur.

In Casu præsentis ergo dispiciendum erit, quibusnam indicis fama de prohibito Titii cum Sempronia consortio innitatur; nam, si pro fundamento dumtaxat habeat solam suspicionem Uxoris Titii de adulterio commissum cum Sempronia, & ex ea ortam frequentem dissidentiam cum Titio, cum fœminæ sæpenumero ex nulla prudenti ratione Spiritu Zelotypiæ agantur, poterit Ordinarius, Causâ cognitâ, declarare, dispensatione opus non esse, & sic permittere Contractum Matrimonii inter Titium, & Tulliam: sicque ex hujus Contractu impediatur Scandalum. Si verò adsint indicia, quæ vehementem, & talem Præsumptionem adulterii, cum Sempronia commissi faciant, ut ex ea procedi per se posset ad penam ordinariam Adulterii, inhibere debet Ordinarius Contractum Matrimonii cum Tullia, dum à Sede Apostolica impetretur Dispensatio. Consequenter in tali Casu Dominus Territorii debet petitum consensum vel suspendere eò usque, vel dare conditionatum, si memorata Dispensatio, quando opus eadem fuerit, impetretur.

Quoad legitimationem prolis, à Titio susceptæ ex Tullia, per subsequens Matrimonium, iterum distinguendum est; nam, si Ordinarius, causâ cognitâ, declaret, nullum inter Sponsos intercedere Impedimentum, & sic Dispensatione opus non esse, legitima illa censetur per hujus cum illa Contractum, idque vi textuum utriusque Juris.

C. tanta. 6. qui fil. legitim. & l. jubemus. 6. l. siquis. 10. & l. nuper. 11. C. de natural. liber.

Si verò idem Ordinarius judicet, opus esse Dispensatione, etiamsi, hac impetratâ, Titius cum Tullia contrahat Matrimonium, proles, ex hac suscepta, si nata sit ante Contractum Matrimonii vel Dispensationem in impedimento, manebit illegitima, & pro tali reputabitur etiam post Contractum;

L 1 2

quia,

12.

I

quia, ut effectum legitimandi prolem consequatur Matrimonium subsecutum,

Per c. tanta. cit.

requiritur, ut illa suscepta sit ex Parentibus, qui tempore conceptionis, nativitatis, aut intermedio fuerunt habiles ad contrahendum inter se Matrimonium, quales in hac Hypothesi ante Dispensationem obtentam in Impedimento Affinitatis nequaquam fuissent. Aliud foret, si nata saltem fuisset post impetratam jam Dispensationem; quia tum Parentes ejusdem jam uno ex prædictis temporibus, nempe Nativitatis, fuissent habiles ad contrahendum Matrimonium, quod sufficit, ut Matrimonium subsequens vim legitimandi prolem possit exercere, ut cum communi docent

Covar. p. 2. de sponsal. c. 8. §. 2. n. 2. Azor p. 2. lib. 2. c. 13. q. 3. Sayr. lib. 6. de Irregular. cap. 10. n. 29. Molin. tract. 2. de J. & J. D. 172. n. 2. Fach. lib. 3. contr. c. 50. Sanch. lib. 8. de Matrim. D. 7. num. 17. Gutier. de Matrim. c. 72. à n. 6. Pont. libr. 11. c. 3. n. 2. Palao tract. 13. D. 4. p. 1. §. 3. n. 5. Barbof. in c. 6. qui fil. legit. n. 31.

Quæ proinde omnia pro resolutione plenâ præsentis Casus accuratè dispicienda sunt.

Continuatio Ejusdem Causæ.

14.

EX suasionem, in Consilio præmissa factâ, Parochus ad se vocavit seorsim primò Semproniam, deinde etiam hoc modo Titium, monuitque paternè, ut ipsi veritatem candidè fateantur. Responderunt, se rem totam commississe ex Ordine Mendicantium Confessario, huncque in se suscepisse, quòd Romam scribere, & Dispensationem pro Titio vellet petere. Post aliquot Septimanas idem Confessarius vocavit ad se Titium, ipsius Confessionem excipit, injunctaque Pœnitentiâ, quæ in tali Casu à SS. Canonibus statuitur, dimittit, adjectâ hac affecutione, quòd secundum dictâ Titii licitè, & validè cum Tullia, Sempronix filia, contrahere Matrimonium valeat. Insuper idem Confessarius Testimonium scriptum eidem tradidit, & quidem hujus tenoris, quòd scilicet Titius salvâ conscientia Juramentum Purgatorium de non extante Impedimento dirimente Matrimonium cum dictâ Tullia deponere possit. Cum ergo ex petita, & impetratâ Dispensatione in foro interno satis clarè colligatur intercessisse inter Titium, & Semproniam copulam carnalem, adeoque contractum fuisse Impedimentum Affinitatis cum Tullia, hinc

15.
Quæstio-
nes.

QUÆRITUR I. An Titius cum Tullia, salvâ conscientia, vi hujus Dispensationis Matrimonium contrahere, & Parochus illi assistere possit sine ulteriori, & in foro externo factâ delicti disquisitione, & desuper impetratâ Dispensatione à S. Dataria Romana? 2. An idem Titius vi suæ Dispen-

sationis, pro foro interno impetratâ, Juramentum deponere possit de non extante impedimento dirimente, & sic à nuptiis non ampliùs arceri. 3. Cum nullus Parochorum, imò nec ipse Decanus Ruralis potestatem habeat deferendi, vel audiendi Juramentum sine speciali Commissione, à Judice Ecclesiastico factâ, ad hunc mittendus sit Titius, vel utrùm, cum hæc res non sit notoria, ipse Parochus sperare possit licentiam à Judice Ecclesiastico Juramentum deferendi Titio, hocque deposito Titium à mulctâ, ob delictum adulterii imponendâ, liberare?

AD QUÆSTIONEM I. Post obtentam à S. Pœnitentiaria Dispensationem Titius cum Tullia Sempronix filia potest bonâ conscientia contrahere Matrimonium, & Parochus eadem conscientia Contractui huic assistere. Quia tamen Dispensatio hæc duntaxat in foro interno prodest, in Casu, quo per Denuntiationes vel ante, vel post Matrimonium contractum probaretur sufficienter delictum dirimens Matrimonium, necesse erit, ut impetretur nova Dispensatio, procuranda in S. Dataria Romana ad eum finem, ut Sponsi contrahere illud possint, & in contracto perseverare. Difficilis autem, imò moraliter impossibilis erit hujusmodi probatio; nam, cum Impedimentum Affinitatis solum contrahatur ex copula perfectâ, & ad hunc actum nullus admittatur testis, impedimentum aliter probari non potest, nisi vel per confessionem propriam Complicium, vel per prolem inde conceptam, & quidem conceptam eo tempore, ut illa proprio Sempronix Marito attribui nequeat, v. g. quia tanto tempore iste Uxori suæ non cohabitavit. Cum ergo Complices delictum à se commissum publicè negent, & proles non sit secuta, periculum non est, ne probetur Impedimentum.

AD QUÆSTIONEM 2. Quia de adulterio inter se commissio sunt valde suspecti, ad tollendum scandalum ante Contractum Matrimonii, post Dispensationem, in foro interno impetratam, utiliter, & tutò ipsis deferri Juramentum Purgatorium potest; nam etiam posito, quòd delictum istud per admittam copulam perfectam sit commissum, vi Dispensationis sic impetratæ validè revera contrahunt, & consequenter periculum invaliditatis non adest. Ne tamen in casu, quo revera adulterium ab ipsis fuit commissum, & sic contracta Affinitas cum Tullia Sempronix filia, perjurii reos se faciant Complices, cautè est procedendum ab eo, qui Juramentum hoc ipsis imponit. Proinde non sunt ampliùs interrogandi de copula inter eos habitâ, sed tantum proponenda est ipsis Quæstio, & petendum, ut jurent, an aliquod Impedimentum dirimens Matrimonium respiciens copulam fortè inter ipsos habitam, Titius cum Tullia habeat; nam cum illud, etiam si contractum fuisset, per Dispensationem pro foro interno sublatum revera fuerit,

fuerit, verè jurare poterunt, nullum tale Impedimentum inter ipsos existerè.

AD QUÆSTIONEM 3. Consultum proinde erit, si petatur à Reverendissimo Ordinario Augustano licentia à Parocho vel pro se, vel pro Domino Decano suo Rurali imponendi Complicibus hoc Juramentum: quæ gratia omnino in Casu præsentis sperari potest. Debebit autem Libellus supplex ita formari. *Sunt in mea Parochia Titius, & Sempronia ob diuturnam, & notam publicè scandalosam inter se conversationem valde suspecti de adulterino consortio, cum uterque Complex fuerit conjugatus. Adulterium, factò ipso perpetratum, ritè probari non potest. Vult nunc Titius, de præsentis Viduus, transire ad secunda Vota, & ducere Tulliam Sempronia filiam. Ad vitandum scandalum, quod ex Contractu hoc sequeretur in populo, necesse videtur imponi ipsis Juramentum Purgatorium. Ne proinde continetur hoc scandalum, à Reveren-*

dissima, & Illustrissima Dominatione sua supplico pro licentia, ut mihi, vel Domino Decano meo liceat imponere hoc Juramentum; periculum enim est, ne, si citarentur ad Reverendissimum Consistorium, augeatur suspicio, de ipsis concepta, qua multum diminuetur, si post Juramentum ita depositum liceat mihi Matrimonio Titii cum Tullia assistere, præmissis Denuntiationibus. De Dispensatione, à S. Pœnitentiaria pro foro interno impetratà, non est consultum facere in Libello mentionem; nam ex hoc ipso Curia Episcopalis veniret in suspicionem commissi actualiter Adulterii, & difficilior fieret datio licentiæ. Accedit, quia Dispensationes, in S. Pœnitentiaria impetratæ, non possunt in foro externo ostendi, sed statim post executionem datam Dispensationem, sub pœna Excommunicationis latæ Sententiæ lacerari debent à Confessario, cui à S. Pœnitentiaria data est potestas dispensandi.

CONSILIUM XXXV.

In Causa Bonorum postliminio revocatorum.

SUMMARIUM.

1. *seqq.* Facti Species.
7. Rationes dubitandi, num in Causa præsentis Judex Laicus sit competens.
8. Persona Ecclesiastica etiam in Possessorio non potest trahi ad Judicem Laicum:
9. Neque Laicus in Causa spirituali, si immixta sit quæstio Juris:
10. Ne quidem ob continentiam causa, si hæc sit propriè, & ex objecto suo spiritualis.
11. In Causa præsentis Reus est Persona Ecclesiastica: agitur potiùs Petitorio, quàm Possessorio, & decido pendet ex valore Brevis Pontificii.
12. Hinc Judici seculari non competit causa præsentis cognitio.
13. Respondetur ad rationes dubitandi.
14. 15. 16. Ecclesia Augustana nec voluit, nec potuit in se prorogare Jurisdictionem fori secularis: quia Persona conventa est Ecclesia, & ipsa causa spiritualis.
17. 18. 19. Nec litem est contestata, quia adjecit Protestationem, ut actor remittatur ad forum competens.
20. *seqq.* Si agnoscendus esset Judex Laicus, male præterita fuit prima instantia.
23. Data sunt quidem aliquando Reversales, vi quarum promissa erat restitutio Decimarum Quæstionis:
24. 25. Sed illa per Breve Pontificium subsecutum sublata sunt; nam posteriora derogant prioribus.
26. 27. In Petitorio Decimarum solus Judex Ecclesiasticus fundatam habet Jurisdictionem:
28. Secluso Privilegio Apostolico, & nisi Decima facta sint Laicales.
29. Hinc in Causa præsentis quoad petitoriam solus Judex Ecclesiasticus potest cognoscere.
30. Non Archi-Episcopus:
31. Consequenter solus Romanus Pontifex.
32. 33. Causa proprietatis & possessionis coram eodem Judice tractari debet:
34. Nisi litigantes sint fori diversi, aut Judex non competens respectu utriusque.
35. 36. Querela nullitatis 30. annis extinguatur:
37. Licet opponatur per modum exceptionis.
38. & *seqq.* Indultum Pontificium non esse vitiosè impetratum, ostenditur, solutis rationibus dubitandi.
45. Potest Pontifex mutare Jura Ecclesiarum.
46. Vitiata una parte rescripti, non hoc ipso vitiantur cætera.
47. Decima Quæstionis possunt præsumi fuisse omnes feudales.
48. Gratia non vitiatur, si non subsistat causa impulsiva, modo subsistat motiva & principalis.
49. Pretia rerum æstimanda sunt pro tempore, pro quo fit contractus.
50. Error nominis non vitiat gratiam.
52. *seqq.* Jus ad Decimas, quod Monasterium stante Brevis Pontificio prætendit, eliditur solutione Argumentorum.